

ҚАЗАҚ ТІЛІ

1. Балалар қағазға сөз тіркесін жазды.

Қай балалардың жазған қағазында етістік пен зат есім бар, бірақ есімдік пен шылау жоқ?

- A) Марияш пен Айкерім
- B) Бекзат пен Жандос
- C) Айкерім мен Бекзат
- D) Мадина мен Жандос
- E) Жандос пен Марияш

2.

1) Басәріп	5) Баскесер
2) Басбәйге	6) Баскиім
3) Басбостандық	7) Басмақала
4) Басбұзар	8) Бассүйек

Жоғарыда берілген сөздердің қайсысы немесе қайсылары дұрыс жазылғанын табыңыз.

- A) Тек 6
- B) 6, 7, 8
- C) 4, 5, 6

D) 4, 6

E) 1, 2

3 «Бой» сөзінен дара сөз жасалса «✓», екі сөз жасалса «✗» белгісін қойыңыз.

Бойшаң		Бойтемір	
Бойсұн		Бойла	
Бойтаса		Бойлы	
Бойлық		Бойжеткен	

Жоғарыдағы кестеге қанша «✗» қойдыңыз?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

E) 5

4 Барлық буында жазылатын дауысты дыбыстарды кәрсетіңіз.

A) а, ы, і

B) э, ә, и

C) о, ә, ұ

D) у, ұ, ә

E) ә, ү, у

5 Қазақтың тәл сөздерінде сөз соңында келмейтін дыбысты белгілеңіз.

A) А.

B) І.

C) О.

D) Е.

E) Ы.

6 Дауыссыз дыбыстардың үндесуін табыңыз.

A) Сингормонизм.

B) Екпін.

C) Дыбыс үндестігі.

D) Үндестік заңы.

E) Буын үндестігі.

7 Тұтастай ілгерінді ықпалға бағынған мақал-мәтелді табыңыз.

A) Арықтың жілігі татымас.

- В) Тату үйдің тамағы тәтті.
- С) Қымызы бар үйдің қызығы бар.
- Д) Жұмысы бағу еді.
- Е) Піл көтермегенді тіл көтереді.

8 Ауыспалы мағынада қолданылап тұрған сөзді табыңыз.

- А) Күн сәулесі нұрын шашады.
- В) Терезеден күн түсіп тұр.
- С) Күнсіздерге күн болған.
- Д) Күнде-күнде осы жаттығуды қайталайды.
- Е) Күн ыстық екен.

9 Ауыспалы мағынада қолданылып тұрған сөзді табыңыз.

- А) Қолымен істегенді мойнымен көтереді де...
- В) Бала-шағаға мойын-сойын да тамақ.
- С) Аккудың мойнындай мойын кез адыңкетер емес.
- Д) Компьютер алдында кәп отырғандықтан, мойным қарысып қалыпты.
- Е) Күнде-күнде мойнына массаж жасатады.

10 Кәп мағыналы сөзді табыңыз.

Жақындаса, обаның басында жалпиған бір адам отыр.

- А) Жақындаса.
- В) Обаның.
- С) Басында.
- Д) Жалпиған.
- Е) Адам.

1 Асты сызылған сөзге синоним болмайтынын белгілеңіз.

Мықты болсаң жердей бол, бәрін шыдап көтерген,

Таза болсаң судай бол, бәрін жуып кетірген.

- А) Тәзу
- В) Кәну
- С) Тәтеп беру
- Д) Сабыр сақтау
- Е) Байқау

2 Кәп мағынаға ие болып тұрған сөзді белгілеңіз.

- А) Сіз маған базардың жолын көрсетіп жіберсеңіз.
- В) Ілім жолындағы шәкірттерден қаражатты аяма.

- С) Жол үш күмбездің шығыс жағын алып жатыр.
- Д) Жолда кетіп бара жатып оны жолықтырады.
- Е) Бір секундтың қадірін жол апатының алдын алуға үлгермеген жүргізушіден сұра.

3 Туынды сын есімді қатарды анықтаңыз.

- А) Жарамсақтың жолы жіңішке.
- В) Кітап маған тақтан да қымбат.
- С) Кәңілдегі кәрікті ой ауыздан шыққанда қашады.
- Д) Адал адам ешкімді күндемейді.
- Е) Үміт жүректі қуанышқа толтырады.

4 Қатыстық сын есімді қатарды көрсетіңіз.

- А) Борышқа әділ болу - ұлы іс.
- В) Жасы үлкенді қадірлесе - құт болар.
- С) Асқан сұлулықтан аз ғана бақыт артық.
- Д) Тоқ адамға семіз еттің де дәмі білінбес.
- Е) Әнегелі болса- бала көрікті.

5 Табыс септігіндегі белгісіздік есімдігін табыңыз.

- А) Жолда келе жатып, әзінің артық кеткенін сезді.
- В) Естігенінің ештеңесін қалдырмай сол күні-ақ жеткізген.
- С) Біреуге күніңді түсірмесін.
- Д) Тағы да бірнеше модель жасады.
- Е) Көрпе-төсектің біразын қағып-сілкіп берген.

6 Жіктелмейтін көсемше жұрнақтарын табыңыз.

- А) -а, -е, -й.
- В) -ып, -іп, -п.
- С) -ған, -ген, -қан, -кен.
- Д) -ғалы, -гелі, -қалы -келі.
- Е) -ар, -ер, -р.

7 Көсемше қимылдың мақсатын білдіріп, қандай сөйлем мүшесінің қызметін атқаратынын табыңыз.

- А) Баяндауыш.
- В) Толықтауыш.
- С) Пысықтауыш.
- Д) Бастауыш.
- Е) Анықтауыш.

8 Мақсат бағыныңқы сабақтастың баяндаушының жасалу жолын кәрсетіңіз.

- A) -у+үшін, -мақ болып.
- B) -ып,-іп,-п.
- C) -ған+ша, -ген+ше.
- D) -са да, -се де.
- E) -ған+ы болмаса..

9 Мезгіл бағыныңқы сабақтасты табыңыз.

- A) Ағаштың жемісі бұтақта болса, сөздің жемісі кітапта.
- B) Рақатқа бола бес күнгі, ренжіте кәме ешкімді.
- C) Тіл қасиетін дұрыс парықтай алмай, сөз нарқының мәнін қашырды.
- D) Сен қатал, ашуланғыш болған сайын, ісің әрге баспайды.
- E) Надандықтың белгісі – өзін-өзі мақтайды, Кәкірегі соқырға, әмірде таң атпайды.

10 Талғаулы салалас құрмаласты табыңыз.

- A) Терең ойға берілді де, қайта сәйлей бастады.
- B) Тамақты тауысып же, әйтпесе ыдысты әзің жуасың.
- C) Үйге адам кәп келді, сондықтан дастарқан басында бір тізерлеп отыруға тура келді.
- D) Сенің айтқан сөзіңнің артығы не кемі бар ма?
- E) Малым – жанымның садағасы, Жаным – арымның садағасы.

11 Тәл сөздің баяндаушы есім сөздерден **н** тұйық етістіктен болса, тәлеу сөзде ол сөзбен қандай кәмекші етістік тіркесіп айтылатынын табыңыз.

- A) Де.
- B) Ет.
- C) Жазда.
- D) Екенін.
- E) Баста.

Мәтінді мұқият оқып, төмендегі

22, 23, 24, 25 сұрақтарға жауап беріңіз:

Қорғалжын мемлекеттік қорығының кәлдер жүйесі дүние жүзі мен жергілікті ғалымдар, биолог, эколог, оқушылар, студенттер, туристердің қызығушылығын туғызатын Қазақстанның ерекше қорғалатын інжу-маржаны болып табылады. Мысалы, Теңіз кәлі

- 1974 жылы сулы-батпақты аумақтар туралы Рамсар конвенциясына сәйкес ғаламдық маңызы бар сулы-батпақты аумаққа жатқызылды. 2000 жылы Қорық кәлі «**Пр** кәлдер» деп аталатын әлемнің бірегей **қр** жүйесіне енді. 2008 жылдың мамырында Қорғалжын мемлекеттік табиғи қорығы Орталық Азиядағы алғашқы нысандардың бірі болып ЮНЕСКО-ның әлемдік мирастарының тізіміне енгізілді. Қорық аумағының бірегей бәлігі Орталық-Азиялық және Сібірлік-Оңтүстік еуропалық құстардыңорын ауыстыру, миграциялық ұшу жолдарының қиылысқан жерінде орын тепкен. Далалық, шалғындық, галофитті және су қауымдастықтарының қатар кездесуі, сирек және жойылып кету қаупі тәніп тұрған құстардан тұратын био әртүрліліктің молдығының ерекшеліктері қалыптастырады. Бұған қоса қорық аумағының ұзақ уақыт бойы қорғауда болуы жайқалған табиғатты бастапқы күйінде сақтауға мүмкіндік берді.

2 Мәтінге сай келетін тақырыпты белгілеңіз:

- A) Қазақстанның туристік жерлері
- B) Қорықтың құстары
- C) ЮНЕСКО-ның Қазақстандағы нысандары
- D) Қорықтың кәлдері
- E) Орталық Азия кәлдері

3 Қорықтың әлемдік деңгейдегі мұралардың тізіміне енгенінен бері қанша жыләткенін белгілеңіз:

- A) 17 жыл
- B) 43 жыл
- C) 9 жыл
- D) жарты жыл
- E) бір жарым жыл

1 Мәтінге **сай келмейтін** ақпаратты белгілеңіз:

- A) Аумақта шалғындар кездеседі
- B) Қорық біртекті қауымдастықтан тұрады
- C) Ерекше қорғалатын қорық
- D) Шет елдік туристер үшін қызықты
- E) Әлемдік маңызы бар аумақтың бірі

3 Қорықтың басым аймағы қайда орналасқан?

- A) Кәлік жолдарының торабында
- B) Облыстардың қиылысында
- C) Шәл мен шәлейтті зоналарда
- D) Бірнеше өзендердің тоғысында
- E) Құстардың кәші-қон тоғысында

**ҚАЗАҚ ТІЛІ ПӘНІНЕН
СЫНАҚ АЯҚТАЛДЫ**

ЖАУАПТАРЫҢЫЗДЫ ТЕКСЕРІҢІЗ!

МАТЕМАТИКА

1. 33;25;17;... арифметикалық прогрессияның бірінші теріс мүшесін табыңыз.

- A) -2
- B) -7
- C) -1
- D) -9
- E) -8

2. Векторлардың арасындағы бұрышты табыңыз $\vec{a} = (1, 2)$ $\vec{b} = (2, 1)$.

- A) 60°
- B) 30°
- C) 45°
- D) 90°
- E) $\arccos 15^\circ$

3. Егер $\cos \alpha = \frac{1}{2}$ болса, геометриялық прогрессияның бірінші мүшесін табыңыз.

- A) 1
- B) -2
- C) -1
- D) 0
- E) 2

4. Квадраттың екі қабырғасы $x\%$ -ке ұзартылды. Нәтижеде квадраттың ауданы 69% -ке көбейді. x -санын табыңыз.

- A) 30
- B) 23
- C) 34,5
- D) 33
- E) 42

5. Ромбының диагональдары 24 см және 70 см-ге тең. Ромбының қабырғасын табыңыз.

- A) 36 см
- B) 43 см
- C) 37 см
- D) 46 см
- E) 51 см

6. Тік төртбұрыштың ауданы 96 см^2 . Ал периметрі 44 см. Тік төртбұрыштың үлкен қабырғасын табыңыз.

- A) 18 см
- B) 20 см
- C) 14 см
- D) 12 см
- E) 16 см

7. Өрнектің мәнін табыңыз:

_____

- A) 198
- B) 124
- C) 112
- D) 96
- E) 190

8. Теңсіздікті шешіңіз:

_____

- A) -
- B) -
- C) -
- D) -
- E) -

9. Екі ұста бірге жұмыс істей отыра жұмысты 8 сағатта бітіреді. Жекелей жұмыс істегенде, бірінші ұста жұмысты бітіруге екінші ұстаға қарағанда 12 сағат аз уақыт жұмсайды. Әр ұста жұмысты өз бетімен бітіру үшін неше сағат жұмсайды?
- A) 14 сағат және 22 сағат
B) 16 сағат және 20 сағат
C) 10 сағат және 26 сағат
D) 12 сағат және 24 сағат
E) 18 сағат және 18 сағат

10. Екі шаңғышының арасындағы қашықтық 1,5 км. Бірінші шаңғышының ізімен келе жатқан екінші шаңғышының жылдамдығы 20 км/сағ. Бірінші шаңғышының жылдамдығы екінші шаңғышының жылдамдығының 90% - ын құрайды. Екінші шаңғышы неше минут өткеннен кейін бірінші шаңғышыға жетеді?
- A) 43 минут
B) 42 минут
C) 44 минут
D) 45 минут
E) 41 минут

11. Теңдеуді шешіңіз:

- A) 1,5;4
B) 2,5;1
C) 2;6
D) 2;5
E) 3;3

12. Теңсіздікті шешіңіз:

- A)
B) -
C) $\left[\right)$

D) (-

E) (-

13. Теңсіздікті шешіңіз:

- A)
B)
C)
D)
E)

14. Теңдеуді шешіңіз:

- A)
B)
C) 4;1
D)
E)

15. Ұста және оның шәкірті бір жұмыс күнінде 65 жабдық жасайды. Алайда, ұста өзінің жоспарын 20% артық орындаса, шәкірті жоспарынан 20% кем орындады және сол күні 70 жабдық жасалды. Сол күні ұста неше жабдық жасады және оның шәкірті неше жабдық жасады?

- A) 55;15
B) 45;20
C) 54;16
D) 50;20
E) 45;25

16. Теңдеуді шешіңіз:

- A)
B)
C)
D)
E)

17. Бөлшектің бөліміндегі иррационалдан құтылыңыз:

- $$\frac{\sqrt{2}}{\sqrt{2} - 1} =$$
 A) $\frac{\sqrt{2}}{2}$
 B) $\sqrt{2}$
 C) $(\sqrt{2} - 1)$
 D) $(\sqrt{2} + 1)$
 E) $(\sqrt{2} - 1)^{-1}$

18. Өрнекті ықшамдаңыз:

- $$\sqrt{2} \sqrt{2} \sqrt{2} =$$
 A) 2
 B) $\sqrt{2}$
 C) $\sqrt{2} - 1$
 D) $\sqrt{2} + 1$
 E) $\sqrt{2} - 1$

19. Қосынды 300-ге тең болатын үш санды табыңыз, егер екінші сан бірінші саннан 2 есе көп, ал үшінші сан бірінші саннан 3 есе көп екені берілген болса.

- A) 50; 100; 150
 B) 40; 80; 100
 C) 60; 120; 120
 D) 70; 80; 150
 E) 30; 60; 210

20. Теңдеулер жүйесін шешіңіз:

$$\begin{cases} (x + y) = 13 \\ (x - y) = -4 \end{cases}$$

- A) (13;2), (-4;-8)
 B) (11;3), (-11;-3)
 C) (8;11), (-5;-2)
 D) (8;1), (-8;-3)
 E) (8;1), (-16;-6)

21. Есептеңіз:

- $$\frac{1}{\sqrt{2} - 1} =$$
 A) $\frac{\sqrt{2}}{2}$
 B) $\sqrt{2}$
 C) $(\sqrt{2} - 1)$
 D) $(\sqrt{2} + 1)$
 E) $(\sqrt{2} - 1)^{-1}$

22. Егер

- $$\sqrt{2} \sqrt{2} \sqrt{2} =$$
 A) $\sqrt{2}$
 B) 1
 C) 0
 D) $\sqrt{2} - 1$
 E) $\sqrt{2} + 1$

23. Өрнекті ықшамдаңыз:

- $$\frac{1}{\sqrt{2} - 1} =$$
 A) $\frac{\sqrt{2}}{2}$
 B) $\sqrt{2}$
 C) $(\sqrt{2} - 1)$
 D) $(\sqrt{2} + 1)$
 E) $(\sqrt{2} - 1)^{-1}$

24. Өрнекті ықшамдаңыз:

- $$\frac{1}{\sqrt{2} - 1} =$$
 A) $\frac{\sqrt{2}}{2}$
 B) $\sqrt{2}$
 C) $(\sqrt{2} - 1)$
 D) $(\sqrt{2} + 1)$
 E) $(\sqrt{2} - 1)^{-1}$

25. Есептеңіз:

          (   ) (   )

A) 2

B) -1

C) -2

D) 1

E) 3